

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/buefd>

YIL: 2022
CİLT: 7
SAYI: 2

MAKALE BİLGİSİ

Gönderildiği Tarih: 10.10.2022
Kabul Tarihi: 11.11.2022
Yayımlanma Tarihi: 28.12.2022

ARTICLE INFO

Submitted date: 10.10.2022
Accepted date: 11.11.2022
Published date: 28.12.2022

e-ISSN 2547-9865

**Axel Olrik'in Epik Yasaları
Bağlamında Bursa/İnegöl Varyantı
Bey Böyrek ve Akkavak Kızı**

*Bursa/İnegöl Variant Bey Böyrek and
Akkavak Daughter In The Context Of Axel
Olrıc's Epik Laws*

Özge Nur Ünal
Bartın Üniversitesi,
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı ABD,
Yüksek Lisans Öğrencisi,
unalozgenur57@gmail.com,
0000-0003-3359-2199

Öz

Tarihi-Coğrafi Fin metoduna dayanan Axel Olrik, Halk Anlatılarının Epik Kurallarını tertip ederken kültür ürünlerinin ortak bir zihnin ürünü olduğu ve kültürler arası etkileşimden doğan benzerlikler barındırdığını savunur. Söz konusu çalışmasını on beş maddede toplayarak sınıflandıran Olrik'in yasaları birçok çalışmayla Türk halkbilimi ve edebiyatı ürünlerine uygulanmıştır. Bu kuramlar ışığında incelenen metinlerden elde edilen bilgilere göre halk anlatıları büyük ölçüde birbiriyle etkileşim ve benzerlik içerisindedir. Anlatıların ve metinlerin birbiriyle benzer olmasının nedenleri arasında kültürlerin kolektif iletişimi ve her kültürün değişmeyen sözlü ve yazılı birikimindeki ortak unsurlar olduğu görüşüdür. Türklerin yazılı hayata geçiş döneminde kültür, coğrafya, iklim, evren, dil ve tarih alanındaki tüm veriler ve kodları bünyesinde barındıran eseri Dede Korkut boylarının mevcut olan her bir yaratması ve gün yüzüne çıkacak olan nüshalarında macera ve mücadeleleri aydınlattığı; kuramsal çerçeve içinde incelenmesi gereken kısımlar vardır. Bu problemden yola çıkarak incelemede Axel Olrik'in yasaları ışığında Türk kültür hayatının ayrılmaz bir parçası olan, Anadolu'da birçok çeşitlemesiyle yaşayan Dede Korkut boylarından Kam Püre Bey Oğlu Bamsı Beyrek'in eş metni olan ve tarafımızca derlenen Bursa İnegöl varyantı Bey Böyrek ve Akkavak Kızı Epik Yasalara göre değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Tarihi-coğrafi fin metodu; Axel Olrik; epik yasalar; bey Böyrek ve Akkavak kızı.

Abstract

Based on the Historical-Geographical Finnish method, Axel Olric argues that while arranging the Epic Rules of Folktales, cultural products are the product of a common mind and have similarities arising from intercultural interaction. Olric's laws, which classify his work in fifteen articles, have been applied to Turkish folklore and literature products with many studies. According to the information obtained from the texts examined in the light of these theories, public narratives are largely interacting and similar. The reasons why narrations and texts are similar are the common elements of collective communication of cultures and the constant oral and written wealth of each culture. In the period of the transition of the Turks to written life, there are parts in the theoretical framework where their Dede Korkut clans, whose work includes all data and codes in culture, geography, climate, universe, language and history, illuminate adventure and struggle in their copies that will emerge. Based on this problem, Bursa Inegol variant of Bey Böyrek and Akkavak daughter, a co-text of Bamsı Beyrek, son of Dede Korkut, who is an integral part of Turkish cultural life in light of Axel Olric's laws and lives in many variations in Anatolia will be evaluated according to the laws.

Keywords: Historical-geographic finnish method; Axel Olric; epic laws; Bey Böyrek and Akkavak daughter.

i Bu makalenin araştırma ve yayın süreci "Araştırma ve Yayın Etiğine" uygun şekilde yürütülmüştür.

Giriş

Tarihi-Coğrafi Fin kuramı 19. Yüzyılın romantizm ve ulusçuluk hareketlerinin etkisinde İskandinav ülkelerinde, her kültürün kendi köken arayışında ortaya çıkmıştır. Bu kuram, Karşılaştırmalı Folklor Kuramı, Fin Folklor Kuramı olarak da isimlendirilir. Karşılaştırmalı Folklor Kuramı olarak anılmasının sebebi halk bilimi ve halk edebiyatı ürünlerini karşılaştırarak sonuca ulaşma çabasıdır. Fin Kuramına göre her bir masal belli bir mekân ve zaman dâhilinde yaratılmıştır. Yöntemin amacı sözlü kültür ürünlerinin kökenini, ilk hâlini (Ur-form) ortaya koymaktır. Tarihi-coğrafi yöntem halk ürününün ne zaman ve nerede oluşturulduğu ve ilk şeklinin ne olduğu sorusuyla ilgilenir. Yönteme göre, her anlatı belli bir zamanda, belli bir yerde yaratılmıştır. İlk şekli, yöntem mensuplarının verdiği adla ifade etmek gerekirse 'Ur-form'u belli bir yerde ve zamanda yaratılan bir halk anlatması, tıpkı suya atılan taşın oluşturduğu dalga benzeri bir şekilde, ticaret ve göç gibi etkenler altında yayılmaya başlar. Sözlü yayılma yanında, yazılı ve basılı metinler de bu yayılmanın genişlemesine yol açacaktır (Ekici, 2017, s. 67). Kurucuları Julius Krohn ve oğlu Kaarle Krohn'dur. Baba-oğul Krohn'lardan sonra Tarihi-Coğrafi Fin kuramının uygulayıcıları Axel Olrik, Anti Aerne ve Stith Thompson folklor ürünlerinin çözümlenmesini sağlayan görüşler ortaya koymuştur. Axel Olrik, 1909 yılında yayımladığı "Halk Anlatılarının Epik Yasaları", Tarihi Coğrafi Fin Yöntemine dayanan, bazı araştırmacılar tarafından kuramsal ve uygulanabilir çerçevesinin zayıflığı sebebiyle eleştirilere maruz kalmıştır. Çalışmasında belirttiği görüş halk anlatılarının ortak çerçevede oluştuğuna dairdir. "Axel Olric adı geçen çalışmasında sadece masalları ya da mitleri değil genel olarak halk anlatılarını içine alan "sage" adını verdiği "daha geniş bir kategori üzerinde" çalışmayı uygun bulur" (Gülmen, 2008, s. 15). Axel Olrik'e göre toplumsal hafızanın kültürel verileri masal, mit, halk hikâyesi öğelerinde saklanır (Akyüz, 2012, s.1). Anlatıları yapı ve şekil özellikleriyle 15 kural bağlamında değerlendiren Axel Olrik, farklı coğrafyalarda ortak unsurlarla birbirine bağlanan hikâyeleri süper organik hâlleriyle değerlendirmeye tabi tutar. Olrik'e göre okuyucu ya da dinleyici bu ortak unsurlar sayesinde anlatıyla daha önce karşılaşmış hissine kapılır. Anlamlandırma ve yorumlama çabası içinde mitolojik evreni ve kültür tarihini bütün içerisinde ele alan Olrik, toplumlar arası ortak motifler olduğunu destekler. "Bu kurallar Avrupa Halk Edebiyatına hatta daha uzaklara bile uygulanabilir" (Olrik, 1944a:3).

Axel Olrik'e göre hikâyeyi aktaran kişi farkında olmadan bu kurallara tabi olarak anlatıyı devam ettirir. Her kültürün farklı isimlerle adlandırdığı anlatıcı söz konusu yaratmayı müzik eşliğinde ezgili ya da ezgisiz olarak aktarır. İcracı farkında olmadan bir dizi kuralları takip eder. İcra esnasında orada olan dinleyiciler arasındaki yeni yetişmekte olan anlatıcıların bu kuralları gözlem ve takip esnasında bilinçaltında benimsemiş olması mümkündür. İlerleyen yıllarda kendi anlatımında bu kuralları uygulamaya ve sürdürmeye devam eden anlatıcı hem kültürün aktarım esnasında hem de kurallara tabi olmasıyla folklorun nesilden nesile aktarım

işlevinde bazı kurallara uyararak icra eder. Axel Olrik'in kendi tanımıyla *süper organik* olarak tabir ettiği kurallar silsilesi kültürün ayrılmaz parçasıdır. Süper organik olan halk yaratmaları doğal varlıklar gibi canlı ve değişkendir, kendine özgü yapısallığı vardır. “*Axel Olrik'e göre halk anlatılarının epik kuralları süper organiktir. Bir başka ifadeyle nevi şahsına münhasır bir olgu olan kültürün ayrılmaz bir parçasıdır ve buna göre bir halk âşığı veya destancı bir kez anlatmaya başladı mı hiç farkında olmasa da veya ister istemez kontrolünde olduğu bu kanunları takip etmek durumundadır*” (Çobanoğlu, 1999, s. 99).

Olrik'in kuralları Türk kültür sahasında birçok çalışmaya uygulanmıştır. Destan külliyyatının zengin olması, inişli-çıkışlı toplum hayatı ve çevresel faktörlerin etkisiyle diğer milletlerle etkileşim içerisinde olmak ortak kültür ürünlerinin doğmasına sebep olmuştur. Türk kültür dairesinde en çok sözü edilen destanlardan biri olan Dede Korkut destanı, içindeki on iki hikâye ve yeni bulunan nüshalarıyla çevre memleketlerle olan ilişkilerin yansıtıldığı eserlerden biridir. Her boyun kendine has konu, özellikler ve motifleriyle toplumun sesi hâline gelen destanda Türklerin yaşadığı hayat mücadelelerini, destan kahramanlarının özel hayatını, toplumun beklentilerini ve birçok toplumsal, bireysel meseleleri Dede Korkut destanına bakarak yorumlamak mümkündür. Dede Korkut kitabı şahsında tüm Türk mitolojisini, şeceresini ve edebi anlayışını barındıran ansiklopedik bir eserdir. Yazılı ve sözlü kültürde yaşayan en canlı örneği Dede Korkut destanındaki Bamsı Beyrek boyu Bey Böyrek, Bay Böyrek, Bey Böyrek ve Akdavat Kızı gibi isimlerle anılırken Anadolu coğrafyasıyla özdeşleşmiştir. Bu incelemede Türk kültür hayatının ayrılmaz bir parçası olan Dede Korkut boylarından Kam Püre Bey Oğlu Bamsı Beyrek'in eş metni olan ve tarafımızca derlenen Bursa İnegöl varyantı Bey Böyrek ve Akkavak Kızı, Epik Yasalara göre değerlendirilecektir. Axel Olrik'in Epik Yasaları ışığında ele alınan bu çalışmada derlememiz esas alınmıştır (Ünal, 2022, s 73). Söz konusu çalışmamız haricinde Bamsı Beyrek ve Bey Böyrek ile ilgili birçok inceleme çalışması yapılmıştır.¹ Namık Aslan (1995) tarafından “*Beyrek Hikâyesinin Yozgat'ta Derlenen İki Yeni Varyantı Üzerine*”, Aykaç ve Aksoy (2019) tarafından *Bamsı Beyrek Hikâyesinin Karaman Varyantı: “Bengiboz ile Bey Böğürek”*, İbrahim Gümüş (2018)

¹Bkz: Mehmet Alptekin (2015) “Bey Böyrek Türküsü”, Mehmet Alptekin-Tuba Kaplan (2017) “Bamsı Beyrek Destanında Selamlaşma”, Onur Aykaç-Hüseyin Aksoy (2019) “Bamsı Beyrek Hikâyesinin Karaman Varyantı: “Bengiboz ile Bey Böğürek”, Mehmet Emin Bars (2014) “Epik Anlatıdan Masala Ana-Metinlerin Ciddi Düzendeki Dönüşümüne Bir Örnek: Bey Böyrek”, Musa Çimen (2004) “Bamsı Beyrek Hikâyesi'nin Türkiye Varyantları Üzerine Bir İnceleme”, Metin Ergun (1992) “Bamsı Beyrek ile Alpamış Destanının Coğrafyası”, Selami Fedakar (2001) “Alpamış Destanı ve Bey Böyrek Hikayesi Arasında Bir Karşılaştırma”, İbrahim Gümüş (2018) “Metin, Doku ve Konteks Bakımından Bey Böyrek'in Safranbolu Eş Metni”, Turgay Kabak (2020) Bamsı Beyrek Boyunun Trabzon Varyantı Bası Böyrek Üzerine Bir İnceleme, Gülten Küçükbasmacı (2017) “Bey Böyrek Anlatılarının Eş Metin Oluşma Sürecine Metinlerarası Bir Yaklaşım”, Tuba Saltık Özkan (2010) “Bamsı Beyrek ve Bey Böyrek Anlatılarında Arketipik İmgeler”, Tuba Özkan (2006) “Bey Böyrek Anlatılarının Kahramanın Yolculuğu Açısından İncelenmesi”, Saim Sakaoglu (1988) “Bey Böyrek Hikayesindeki Kıyafet Değiştirme Motifi ile Diğer Bazı Motiflerin Anadolu Masallarında Görülmesi”, Ömer Yılar (2000) “Dede Korkut Kitabındaki Bamsı Beyrek ile Anadolu'da Anlatılan Bey Böyrek Hikayeleri ve Masalları Üzerine Motif Bakımından Bir Karşılaştırma Denemesi”.

tarafından “*Metin, Doku ve Konteks Bakımından Bey Böyrek'in Safranbolu Eş Metni*”, Turgay Kabak (2020) tarafından “*Bamsı Beyrek Boyunun Trabzon Varyantı Bası Böyrek Üzerine Bir İnceleme*”, Refiye Okuşluk Şenesen (2010) tarafından “*Hatay/Hassa'da Hikâyecilik Geleneği ve Halk Hikâyeleri İncelemeleri: Bağ Böğrek Rivayeti*”, Özge Nur Ünal (2022) *Bamsı Beyrek Boyunun Bursa İnegöl Varyantı Bey Böyrek ve Akkavak Kızı Hikâyesinin Derlenmesi ve İncelenmesi*” çalışmaları Bamsı Beyrek ve Bey Böyrek anlatısı üzerine derlenen eş metin çalışmalarından bazılarıdır.

Metin Ekici'nin 15 başlık altında ele aldığı kurallar Axel Olrik tarafından 13 kural olarak değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmenin sebebi, Tek Entrika yasası altında İdeal Epik Birlik ve Epik Birlik kuralını birlikte ele almasıdır. *Epik anlatıda yapı ve içeriğe dair hiçbir unsur bağımsız değildir. Her biri birbiriyle ilişki içerisinde anlam kazanır. Bütün, parçanın anlam, nitelik ve niceliğini belirler* (Temur, 2012, s. 79). Söz konusu yasalar bu incelemede de 15 yasa olarak ele alınmıştır. Çobanoğlu'ndan aktarılanlara göre Halk Anlatılarının Epik Yasalarının tasnifi şu şekildedir (Çobanoğlu, 2019, s. 123):

1. Giriş ve Bitiriş.
2. Yineleme.
3. Üçleme.
4. Bir Sahnede İki Kuralı.
5. Zıtlık.
6. İkizler.
7. İlk ve Son Durumun Önemi.
8. Anlatımda Tek Çizgililik.
9. Kalıplaştırma.
10. Büyük Tablo Sahnesi.
11. Anlatı Mantığı.
12. Olay Örgüsünde Entrika Birliği.
13. Epik Birlik.
14. İdeal Epik Birlik.
15. Dikkati Baş Kahraman Üzerine Toplama.

Kuramın ilk yasası ***Giriş ve Bitiriş Kuralı***

Giriş ve Bitiriş kuralına göre metin ya da anlatı kompoze edilmiş biçimde giriş- gelişme-sonuç öğelerine uygun başlar. Anlatıyı başlatan belirli bir olay vardır ve bu olay olay örgüsünü tetikleyen coşkunuğa sürükler.

“Sage (anlatı) birden bire başlamaz ve birden bire bitmez. Sage, durgunluktan coşkunluğa doğru giderek başlar ve çoğu zaman başlıca kişilerden birinin başına gelen bir felaketi içeren sonuç olayından sonra coşkunluktan durgunluğa giderek biter. Daha uzun anlatılarda bu gibi birçok durak noktaları gerektirir; kısa bir anlatı için sadece bir durak noktası yeterlidir” (Olrik, 2006, s. 68).

Uzun yıllardır evli olan çiftin çocuksuzluk sorunu ile başlayan anlatı ilerleyen bölümlerde bir pîrin gelmesi ile durgunluktan coşkunluğa doğru seyrederek. Pîr gelir, anne babaya kutsal olan 3 elmayı takdim eder. Bu elmaları yiyen, kabuklarını da kısırağa yediren anne baba Allah'ın; yaratıcı gücün kudreti ve elmanın sayesinde çocuk sahibi olur. Anlatıyı coşkunluğa sürükleyen temel hadise pîrin elinden yenen ve Türk kültürünün sözlü ve yazılı hafızasındaki diğer anlatılarda da soyun devamını getiren kutsalın temsili “elma”dır. Burada elma sembolik olarak kutsallık ve doğurganlığı temsil ederken diğer toplumlarda elma yerine başka bir nesne yahut sembol kullanılabilir. Tüm toplumlarda ortak olan unsur anlatının durağan başlayıp devingenliğe doğru evrilmesidir.

İkinci Yasa **Yineleme Kuralı**

Anlatıyı kuvvetlendirmek, tesirini arttırmak amacıyla yinelemeler yapılır. Bu yinelemeler bazen sözlü bazen nesnelerin sayıları ve bazen de ritüellerde görülebilir.

“Halk anlatıları bu tam anlamıyla ayrıntıya inme tekniğinden yoksundurlar ve zaten pek ender olan tasvirler de çok kısa oldukları için konuya önem kazandıran bir araç olamazlar. Geleneksel sözlü anlatımımızda yalnız bir seçenek vardır; yineleme. Anlatıda ne zaman çarpıcı bir sahne ortaya çıksa durum olayın akışını kesmeyecek şekilde uygunsuz, sahne yinelenir. Bu sadece gerilimi sağlamak için değil, aynı zamanda anlatının boşluklarını doldurmak için de geçerlidir. Yineleme bazen gerilimi artırıcı şekilde yoğun bazen basittir. Ama önemli olan halk anlatısının yineleme olmadan tam olarak kendi biçimini kazanamayacağıdır” (Olrik, 2006, s. 69).

Anlatıyı coşkunluğa sürükleyen elmaların sayısı 3'tür. 3 elma anne, baba ve kısırak tarafından yenir. Gelişme bölümünde Bey Böyrek'in Akkavak Kızı ile olan mücadelesinde 3 şımka kesip birini ayağını üzengiye koyarken, birini ata binerken birini de Bengiboz'un hareket ettiği esnada vurması yinelemedir. Yine Bey Böyrek'in zalim padişah tarafından zindanda tutulurken bezirgânlarını görmek için 40 arkadaşını tepeleme üst üste yığıp aydınlık pencereden bakma çabası yinelemedir. “Hepimiz böyle yatalım o benim tepeme yatsın, sen onun tepesine yat yat ta tepeye çıkalım” derken eylemi 3 kez tekrar etmesi yineleme örneğidir.

Bezirgânların anlatının farklı yerlerinde aynı türküyü söylemeleri de yineleme kuralına uygundur.

Üçüncü Yasa **Üçler Kuralı**

“Yineleme hemen hemen her zaman üç sayısına bağlıdır. Üç sayısı da kendi başına bir kuraldır. Bununla birlikte bütün halk anlatıları üçleme kuralına uymaz” (Olrik, 2006, s. 69). Olay örgüsüne bağlı olarak detaylarda karşımıza çıkan 3 sayısıyla Türk halk anlatılarında geliştirilen birçok uygulama mevcuttur. Çalışkan'dan aktarılanlara göre Eski Türk inanç sistemi ve Şamanizm inancına sahip toplumlarda dünyanın gökyüzü, yeryüzü ve yeraltı gibi üç katmandan oluştuğuna dair kutsal inanış vardır (Çalışkan, 2019, s. 187). Toplumsal hafızada kutsal kabul edilen 3 sayısı anlatıda da tamamlayıcı unsur olarak karşımıza çıkar. 3 elma ve elmaların üç kişi arasında paylaşılması üçler kuralına uygundur. Şimkaları vururken eylemi üç kez tekrarlar.

Dördüncü Yasa **Bir Sahnede İki Kuralı**

Bey Böyrek, Akkavak kızını aradığı sahnede yolda bir amca ile karşılaşır. Amcadan Akkavak Kızının yerini öğrenmeye çalışır. Bu sahnede yalnızca ikisi karşı karşıya gelir.

Bey Böyrek ve Akkavak Kızının karşılaştığı bölüm de bu kurala uygundur. Sahnede yalnızca ikisi karşılaşır birbiriyle mücadele eder.

Padişahın bekçisinin Bey Böyrek ve 40 yoldaşını bulduğunu haber verdiği sahnede Padişah ve Bekçi bir sahnede iki kişi olarak yer alır. Anlatının asıl kahramanları Akkavak Kızı ve Bey Böyrek'in kavuşması asıl Bir Sahnede İki Kuralını yansıtan anlardandır.

Bu kural bir sahnede aynı zamanda ortaya çıkan kişi sayısı en fazla iki olmalıdır der. Olrik'e göre bu kural zıtlık kuralını tamamlar. “İki, aynı zamanda ortaya çıkan en yüksek kişi sayısıdır” (Olrik, 1944a:4).

Beşinci Yasa **Zıtlık Kuralı**

“Sagede her zaman kutuplaşma vardır. Kuvvetli bir Thor'un karşısında mutlaka akıllı bir Odin veya kurnaz Loki bulunmaktadır. Hüzünlü bir kadının yanında neşeli ve ferahlatıcı biri oturacaktır. Bu temel zıtlık epik yapısının önemli bir kuralıdır: Genç ve ihtiyar, büyük ve küçük, insan ve canavar, iyi ve kötü. Zıtlık kuralı, sagenin başkahramanlarından özellikleriyle ve eylemleri başkahramana zıt olma gereksinimiyle belirlenen diğer bireylere kadar etkili olur” (Olrik, 2006, s. 70).

Bu kural **Bir Sahnede İki Kuralı** ile birbirini tamamlar niteliktedir. Toplumsal hayatta olduğu gibi sahne ve anlatılarda da zıtlıklar birbirini tamamlar; görünmez unsurları ortaya çıkarır.

Anlatıda Bey Böyrek ve Kel Vezir iki karşıtlığın temsilidir. Bey Böyrek iyiliğin, güzelliğin temsilcisiyken; Kel Vezir kötülük ve fırsatçılığın temsilcisidir. Bey Böyrek'in yavuklusu Akkavak Kızı ile evlenmeye çalışan Kel Vezir'e akıllıca ders verilir. Bu iki karakter iyi-kötü, cesur-korkak niteliklerine sahiptir.

Bey Böyrek'i zindanda tutan Padişah ve Böyrek iyi-kötü zıtlığı oluşturur.

Altıncı Yasa **İkizler Kuralı**

“İki kişi aynı rolde ortaya çıktığında bunların ikisinin de küçük zayıf olarak betimlendiğini gözleyebiliriz. Bu iki tip yakından ilişkili iki kişi, Zıtlar kuralından uzaklaşarak İkizler kuralının etkisi altına girer. İkizler kelimesi burada geniş anlamda ele alınmalıdır. Bu hem gerçek ikizler hem de aynı rolde olan iki kişi anlamına da gelebilir. İkinci derecede gelen tipler çift olarak ortaya çıkmaktadır. Eğer bu ikizlerden biri önemli bir role geçerse Zıtlık kurallarıyla karşı karşıya gelmekte ve böylece diğeriyle zıtlasmaya başlamaktadır” (Olrik, 2006, s. 71).

Olrik'e göre bu kural çiftlerle karşımıza çıkar. Anlatının çocuksuzluk sorunuyla başlaması karşısında anne ve baba aynı noktada konumlandırılır. Tek kişiden kaynaklanmayan; doğurgan olmayan kadının suçlanmadığı bir durum söz konusudur. Erkek ve kadın sorun karşısında eşit ve aynı rolde karşımıza çıkar. Bey Böyrek'in bezirgânlarını ve kırk yoldaşını aynı rolde olan kişiler olarak yorumlamak mümkündür. Anlatıda birbirinden üstün nitelikte yardımcı kahramanlar yoktur. Statü ayrımı olmadan tüm yoldaşlar eşit anlatılmıştır.

Yedinci Yasa İlk ve son Durumun Önemi Kuralı

“Bir sürü kişi veya nesne peş peşe ortaya çıkınca en önemli kişi öne gelir. Buna rağmen sonuncu gelen kişi anlatının duygudaşlık doğurduğu kişidir. Anlatının ağırlık merkezi her zaman buradadır. Bu kısım üçler kuralıyla birleşerek halk anlatılarının en önemli özelliğini oluşturur” (Olrik, 2006, s. 71).

Anlatıdaki önemli olan ilk olay çocuk sahibi olmanın gerekliliği olarak vurgulanmıştır. Türklerde soyu devam ettirmek ve ailenin toplumsal birlikteliğini sağlamak adına gerçekleştirilen eylem olarak gündeme alınan çocuk dünyaya getirme, anlatının sonunda Akkavak Kızı ile yuva kurmak için adım atan Bey Böyrek'in eylemi aynı işleve sahiptir. Toplumun en küçük birimi olan aile, birey ve toplumun arasında ilişki kurmayı ve bireyi toplumla kaynaştırmayı sağlayan temel kurumdur. Sosyal yaşam ve statünün göstergesi olan aile ve çocuk aynı düzlemde ele alınmıştır.

Sekizinci Yasa Anlatıda Tek Çizgilik Kuralı

“Halk anlatısı, bir olay çizgisini bir başkasıyla karıştırmaz; halk anlatıları her zaman tek çizgilidir. Eksik kalan ayrıntıları tamamlamak için geriye dönüş yapmaz. Eğer daha önceki olaylar hakkında bilgi vermek gerekiyorsa bu bir konuşmanın içinde verilir” (Olrik, 2006, s. 71).

Anlatıda geçmişe dönük olaylar hakkında bilgi verilmez. Tek çizgi kuralına uygun olarak, hikâye bölünmeden anlatılır. Kompozisyona uygun şekilde serim, düğüm, çözüm bölümüyle dinleyene aktarılır. Flashback tekniği dediğimiz geriye dönüş görülmez. Anlatıda tek çizgi kuralını bozan öğeler yoktur. Dinleyicinin ve anlatıcının dikkatini dağıtacak gereksiz ayrıntılara yer vermeden tek çizgi halinde anlatılır.

Dokuzuncu Yasa Kalıplaştırma Kuralı

“Aynı çeşitten iki insan veya durum elverdiği ölçüde değişik değil, elverdiği ölçüde birbirine benzerdir. Genç kahraman üç gün arka arkaya bilmediği bir yere gider. Her gün bir devle karşılaşır, hepsiyle aynı şeyi konuşur ve hepsini aynı biçimde öldürür. Hayatın böyle katı üslûplaştırılmasının kendine özgü bir estetik değeri vardır” (Olrik, 2006, s. 72).

Bey Böyrek'in bezirgânlarla söyleşirken yaktığı türkü ve bezirgânların da diyaloglarını türküyle gerçekleştirmesi kalıplaşmış bir kuraldır. Anlatının üç yerinde geçer.

40 yoldaşının da aynı eylemlerde bulunması kalıplaşmış bir davranıştır. Kalıplaştırma anlatıcıya kolaylık sağlar, niteliklerin akılda kalmasını sağlar.

Onuncu Yasa Büyük Tablo Sahnesi Kuralı

“Sage her zaman büyük tablo sahneleri ile doruğuna erişir. Bu sahnelerde sage kahramanları yan yana gelirler: Kahraman ve atı, kahraman ve canavar. Bu görkemli durumlar çoğu zaman gerçeğe değil hayale dayanır. Büyük tablo sahnelerinin bir geçicilik duygusu değil, bir çeşit zaman içinde süreklilik niteliği taşıdığı fark edilir. Bu eylemler heykelcilikte de yer büyük yer tutmaktadır ve tek başına kişinin kafasında bir resim olarak ortaya çıkma gücü taşımaktadır” (Olrik, 2006, s. 72).

Bey Böyrek ve Akkavak Kızının yan yana geldiği, mücadele ettiği birinci sahne Büyük Tablo sahnelerinden biridir. Böyrek'in atı Bengiboz ile Akkavak kızını aramaya gittiği sahne kahraman ve atının yan yana geldiği sahnelerden biridir. Aynı şekilde Bey Böyrek ve Akkavak kızının, Böyrek zindandan kurtulduktan sonra tekrar bir araya gelmesi sahneye uygundur. Anlatının temel iki kahramanı yan yana gelir ve kavuşarak anlatı bitirilir.

On Birinci Yasa Anlatı Mantığı Kuralı

“Anlatının kendine has bir mantığı vardır ortaya konulan temaların konunun ana hatlarını etkilemesi gereklidir ve üstelik bu etki temaların anlatı içindeki ağırlığı ile doğru orantılı olmalıdır. Anlatının bu mantığı her zaman doğal dünyanın mantığı ile ölçülemez. Animizme ve hatta mucize ve büyüye olan eğilim onun temel kuralıdır” (Olrik, 2006, s. 72).

Dede Korkut boylarının en mühim özellikleri kendine has olay örgüsüne sahip olmalarıdır. Toplumun sezgisel ve mistik inançları müsaade ettiği müddetçe kendi olay örgüsü içerisinde mucizevi ve keramet gerektiren olayları normalleştirerek sunabilir. Bey Böyrek ve Akkavak Kızı anlatısında mucizeye dayanan temel unsur çocuk sahibi olamayan ebeveynlerin elma yeme vesilesi ile anne-baba olmalarıdır. Anlatı mantığına uygun olarak birbiriyle bağlantılı kurgu vardır. Çocuğun doğumuyla başlayan hadiseler, ad alması, erginleşmesi ve evlenmesi ile devam eder. Hikâyenin ana mantığı düşünüldüğünde başkahraman sevdiğine kavuşmak için bazı bedeller ödemeli, mücadele etmeli ve kendisinden istenen ritüelleri uygulamalıdır. Bu uygulamalar toplumun kahramandan beklentilerini ve anlatı mantığına uymayan hiçbir unsuru barındırmaz.

On İkinci Yasa Olay Örgüsünde Entrika Birliği Kuralı

“Olay örgüsünde entrika birliği halk anlatısı için bir ölçüdür. Olay örgüsünde birbiriyle gevşek organizasyonlarla bağlanmış ve belirsiz hareketlerin olmayışını sağlar” (Olrik, 2006, s. 72).

Diğer olayların etrafında kurgulandığı ana olay Bey Böyrek ve Akkavak Kızı'nın kavuşmasıdır. Böyrek'in zindanda tutulması, bezirgânların gelmesi, düğün yerinde karşılaştığı annesi ve kız kardeşiyle olan diyalogları bu olay etrafında kurgulanarak çözümlenmiştir.

Bu kural on üç ve on dördüncü yasa ile ilişkilidir.

“On üçüncü yasa **Epik Birlik Kuralı**nda bütün anlatı öğelerinin en baştan ortaya çıkma ihtimali görülen ve artık gözden uzak tutulamayan olaylar yaratması şeklinde gerçekleşmektedir” (Olrik, 2006, s. 73).

Bütün kurgu ana kahramanlara doğru yönelmektedir. Epik Birlik kuralında dualar ve kutsallık sonucu doğan kahramanımız Bey Böyrek, bütün olayların merkezinde yer alır.

“On dördüncü yasa **İdeal Epik Birlik Kuralı** birçok anlatı öğeleri, kişiler arasındaki ilişkileri en iyi şekilde aydınlatmak için bir araya gelirler” (Olrik, 1944b:5). Kahramanın doğduktan sonra yaşayacağı mücadelelerle ilgilenir. Bey Böyrek ve Akkavak kızının buluşması için bütün olaylar gerçekleşmiştir.

On Beşinci Yasa Dikkati Baş Kahraman Üzerine Toplama Kuralı

“Anlatıda tarihsel olaylar anlatılıyorsa dikkat kahramanın üzerinde toplanır. Sagede iki kahraman belirlediği zaman halk anlatısının nasıl geliştiğini görmek çok ilgi çekicidir. Bir tanesi her zaman gerçek başkahramandır. Sage onun hikâyesiyle başlar ve bütün dış görünüşüyle o en önemli karakterdir” (Olrik 1994b: 5).

Bu kural son iki kuraldan ayrı düşünülemez. Anlatıda iki başkahraman var gibi gözükse de Bey Böyrek asıl kahramandır. En önemli gerçek karakter olan Bey Böyrek etrafında kurgulanır. Anlatı onun doğumuyla başlayıp eylemleri ile sürerken, bekleyip kazandığı zaferle biter. Yan kahramanlarla ilgili olaylar silsilesi ona bağlanır.

Sonuç

Destanlar toplumların kültürel kodlarının gelecek nesillere aktarılmasını sağlayan sözlü ve yazılı kültür ürünleridir. Destanlar çerçevesinde yapılan çalışmalar ise bir toplumu yakından tanımaya yönelik eserlerdir. Destanları anlamak için ise bazı yöntemler ortaya atılmıştır. Axel Olrik'in söz konusu çalışması destanların ortak zeminde diğer milletlerle ilişkisini ortaya koymak açısından önemli bir noktaya parmak basmaktadır. Halk anlatılarını müşterek sahada değerlendirirken kendi ölçütlerini sunmuş ve yeni bir bakış açısı kazandırmıştır. Bu kurallar sayesinde metinleri anlama ve yorumlamamız kolaylaşmıştır. Olrik'in ortaya attığı teori zaman zaman eleştirilse de metinlerden yola çıkarak bir inceleme yapıldığında insanlığın ortak bir zihin süzgecinden geçerek aynı olaylar karşısında terbiye

edilmiş olması; farklılıkların sadece olayları yorumlama ve anlatma biçiminde olduğunu gözler önüne sermektedir. Bu analizler sonucunda milli hafızada saklanan verilerin anlatıcı ve aktarıcılar tarafından bilinçli ya da bilinçsiz olarak korunduğu fark edilmiştir.

Sözlü kültürden yazılı kültüre geçiş döneminin hafızası olan Dede Korkut destanı muhteva ve yapı bakımından Türklerin şahsiyet ve bakış açısını yansıtır. Aynı zihniyetin ürünü olan Dede Korkut boylarında anlatıcı farkında olmadan belli kuralları takip etmiştir. Söz gelimi Dede Korkut Oğuznâmelerinden Kam Püre Oğlu Bamsı Beyrek'in eş metni olan Bey Böyrek ve Akkavak Kızı Epik yasalar çerçevesinde değerlendirilirken yasalara önemli ölçüde uyan anlatının diğer varyantların çözümlenmesine ışık tutması ön görülmektedir. İnceleme sonucu 15 yasadan her kuralın bu varyanta uyduğu görülmüştür. Sözlü kültürden yola çıkarak Avrupa'da sistemleştirilen 15 maddenin Türk edebi yaratmalarıyla müşterek hususlar barındırdığını göstermektedir. Bu hususlar sonucunda Axel Olrik'in yasalarını sunarken savunduğu halk anlatılarının müşterek zihin ve ilkel mitolojik akla uygunluğu aslında anlatıların farklı coğrafyalarda ortak kültürel kodlar barındırdığını göstermektedir. Bu bağlamda Axel Olrik'in Epik Yasalar'ı ve Bey Böyrek ve Akkavak Kızı anlatısı arasında her bir maddenin ilişkisi saptanmıştır. Söz konusu çalışmamızın yeni varyantlara kültürel hafızaya ışık tutması amaçlanmıştır.

Sözlü Kaynak:

Kıymet Yakut. 1949 Bursa İnegöl doğumlu. İlkokul mezunu. Ev Hanımı. Bursa/İnegöl-Kayapınar (Gelene) Köyünde ikamet ediyor. Hikâyeyi babaannesinden öğrenmiş.

Yazılı Kaynaklar:

Akyüz, Ç. (2012). Haldun Taner'in Keşanlı Ali Destanı ve Axel Olrik'in Epik Yasaları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5/8.

Çobanoğlu, Ö. (2019). *Halk Bilimi Kuramları ve Araştırma Yöntemleri Tarihine Giriş*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Oğuz, Ö. vd. (2017). *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı*. Ankara: Grafiker Yayınları.

Erol Çalışkan Ş. S. (2019). Alpamış Destanında Sayıların Anlamları ve Değerlendirilmesi Üzerine Bir İnceleme. *RumeliDe Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*. S. 183-197.

Gülmen, N. (2008). Axel Olrik'in Epik Yasaları Işığında "Salur Kazanun Evi Yagmalandığı Boyu Beyan Eder" İsimli Hikâyenin Okunması. *Milli Folklor Dergisi* 20/79.

Temur, N. (2012). "Manas Destanı'ndaki Tipler Üzerine Bir İnceleme" Ankara: Kurgan Edebiyat Yayınları.

Olrik, A. (2006). "Halk Anlatılarının Epik Kuralları" Çev. Aziz Erkan. *Halkbiliminde Kuramlar ve Yaklaşımlar 1*. S. 66-74. Ankara: Geleneksel Yayıncılık.

Ünal, Ö. N. (2022). “Bamsı Beyrek Boyunun Bursa İnegöl Varyantı Bey Böyrek ve Akkavak Kızı Hikâyesinin İncelenmesi ve Derlenmesi” S. 73-87. *Çeşm-i Cihan: Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları E – Dergisi*. 8/2.

Ek: Bey Böyrek ve Akkavak Kızı Hikâyesi

Bir varmış bir yoğmuş Allah'ın bir diyarından bir karı bir de koca varmış. Evlenmişler çocukları olmamış. Hiç çocukları olmamış. Evlerine bir misafir gelmiş. Ev sahipleri yemeklemişler, çaylamışlar, konuşmuşlar, muhabbet etmişler demiş dede bizim bir çocuğumuz olmuyor. Bak kaç senedir evliyiz çocuğumuz olmuyor. Dede “Eee napcaz?” demiş. Bana demiş 3 tane elma getirin. Gitmişler bu 3 elmayı birini karıya vermiş birini kocaya vermiş birini o dede yemiş. Dedeye tam da demişler bizim kısrak da yavrulamıyor. Kabuklarını da demişler kısraka veriver. Günlerden bir gün olmuş bunların çocukları olmuş. Demiş bak çocuğunuz olursa adını ben koycam demiş. Çocuk bir olmuş büyümüş, yürümüş, okula gitmeye başlamış. Gali okulda “adsız çocuk adsız çocuk” maskara etmişler çocuğu. Bile gelmiş çocuk eve gelmiş. Ya benim adımlı koyun demiş annesine babasına maskara ediyolar beni çocuklar. Eee. 1 gün değil 5 gün değil dede gelecek de koyacak diye bekliyorlar ya. Dede gelmemiş. Git demişler bir mevlüt okuyalım da adını koyalım demişler. Mevlüt okutmağa çıkınca dede gelmiş. Biz demişler bunun adını komadık seni bekliyoruz. Demişler mevlüt okutalım öyle koyalım diye karar verdik. Ondan sonracığzıma çağırın gelsin çocuk demiş. Hemen çocuğu çağırıyola geliyola çocuğa senin adın Bey Böyrek olsun diyola. Seni diyor yıkan bulunmasın. Eee. Kısrak noldu? Kısrak noldu demiş. Hemen kısrakın yanına gidiyo, şöyle sırtını okşuyor. Senin adın *Bengiboz* olsun seni geçen bulunmasın diyor. Gali büyümüş, delikanlı olmuş çocuk evlenme çağı gelmiş. Bir de güzelmiş bi de güzelmiş ki böyle yani dünyalar güzeliymiş. Anasına babasına demiş ben demiş duydum bir yerde demiş Akkavak Kızı var demiş. Yarış atılan yarış ediyor demiş. Kim geçerse onu alıyormuş demiş. Bu atını almış gidermiş. Ben sanıyom Ayvalar'a gidiyor (İnegöl'de Kayapınar Köyünde bir yer adı) Orda bir adamın biri çift sürüyormuş. Amca kolay gelsin hoş geldin sefa geldin. Nereye gidiyon oğlum. Akkavak kızı varmış at yarışıyla atı eğer ben de geçersem kızı alacam diyor. Oğlum diyor şu güzelliğine bak diyor. Akkavak kızı kaç tanesinin boynunu kesti de bina yaptı demiş. Şu güzelliğine bak gitme yavrum demiş. Valla amca gidecem demiş. Gideceğdim gitmeyeceğdim faslından sonra gitme oğlum sana kız mı bulunmaz şu güzelliğin var dünya güzelisin sen demiş. Valla amca kafaya koydum gidecem demiş. Atına binmiş gitmiş. O da köydeymiş kız. Varıyor. Bey Böyrek geldi Bey Böyrek geldi gali köyde bir şamataya varmış, vesveye kalkmış. Öööh diyor kız. Ben diyor kaç tanesinin boynunu kopardım da onun mu boynunu koparamıycam diyor kız. Bunlar şimdi atları hazırlıyor. Bu atlara biniyolla gali git Allah git Allah git Allah atlar da varmış kendileri de varmış. Akkavak Kızı diyor: “Bey Böyrek şurda bir dinlenelim pek yorulduk koşa koşa ölsen” diyor. Şimdi kurnaz ya Akkavak Kızı yorulmuşlar Bey Böyrek oturmuş oraya uykusu gelmiş, yatıvermiş. Kız kurnaz onu

uyuttum diyor. Atına biniyor kaçırıyor. Bengiboz gelmiş burnu kokarımış. Bey Böyrek bi uyanmış “eyvah diyor benim kelle gitti bu sefer”. Ordan *Bengiboz* da dile geliyor: “Ağam diyor hiç korkma” diyor. 3 tane şımka kes. Benim diyor üzengiye ko ayağını birini vur, birini de tam oturunca vur. Birini de tam hareket edeceği zaman vur. Aynı şimdi dediği gibi yapıyor seninkisi bir biniyor ata şımkayı yine hemen üzengiye koyuyor ayağını o zaman vuruyor. Bir de oturuyor bir daha vuruyor. Bir de gideceği zaman vuruyor. Gelmiş de kızı geçivermiş. Ordan ikisi yanayan gideriken hah diyor beni aldın diyor. Parmağında da yüzük varımışmış. Bir vuruyor oğlanın başına yüzük oraya gömülekalmış. Beni aldın gali diyoyu. Seninki bunla varıyor Bey Böyrek kazanmış gali köyde vesvese olurmuş. Ordan bunlar atlarla şıkır şıkır geliyorlar anasının babasının yanına. Bir düğün yapıyorlar. Düğünde bu ikindiyle gelini indiriyola. Gelinin yanına vermemişler çocuğu. Arkadaşları da toplanmışlar: “Hadi arkadaş be ava gidelim, hadi ava gidelim arkadaşlar.” Daha ortalık ikindi. Bunlar 40 tane delikanlı tüfekleri alıyolla ava gidiyolla. Avda gezeriken gezeriken yorulmuşla. Hadi diyolla bi dinlenelim. Bunlar yatıyolla dağda uyuyakalıyorlar. Tam 7 sene hiç uyanmadan uyuz uykusuna yatmışla hiç uyanmamışlar. 7 seneden sonra biz burada uyuyakaldık demişle. Ordan bunlar tekrar gene herhalde yattılar mı bir daha uyanmamışlar. Padişahın da bir bekçisi varımış. Bekçisi de tarlaları gezerken bi varıyor bulut gibi delikanlılar yatarımış. Elleri silahlı ışıl ışıl yatarımış. Hemen gerisingeri gidiyor. Padişahım diyor: “Bizim dağda 40 tane eli silahlı yatıyolla” diyor. Napcez onları ben korktum geri geldim diyor. Padişah. “Korkma oğlum” diyor. Katırları al git diyor onlar uyanmaz. Başlı götlü sar diyor 40 tane katırla al gel buraya diyor. 40 tane katırla bu delikanlıları sarıp geliyor. Dutuyorlar bunları zindana atıyorlar. Zindan da böyle bir tepede bir aydınlık varımış. Her taraf kapalı tam bu kadarlık bir aydınlık varımış. Delikanlılar hey arkadaş biz nerdeyiz, nerde kaldıydık biz o ona derimiş o ona derimiş. Hepsi bir uyanıyorlar zindanda. Bey Böyrek diyor: “Hepimiz böyle yatalım o benim tepeme yatsın, sen onun tepesine yat yat ta tepeye çıkalım.” Adamların hepsi gali birbirin üstüne nası yaptılarsa yatmışlar tepeye çıkarmışlar Bey Böyrek’i. Bey Böyrek’in de babasıgilin dükkânı varmış her şey satıyomuşlar. Ordan şangır şungur katırlarla gelirimış. Şangır şungur geçiyor. Bey Böyrek: “Ah diyor benim babamın bezirgânları geçiyor.” Hemen çıkıyor o delikten tepeden kafasını çıkarıyor bakıyor:

“Bezirgânım bezirgânım bezirgânım benim canım diyor

Sorarım sorarım haber sorarım annem babam sorarım”

Bezirgân: *“Annen baban ağlaya ağlaya gözleri kör oldu”* diyor.

Eyvah diyor anam babam kör olmuş ağlaya ağlaya napcam böyle. Ordan gene aradan gün geçiyor. Gene şangır şungur katırla kapacak satıyollamış. Bak diyoyu babamın bezirgânları geçiyor diyor. Gene bu türküyü söylüyor:

“Bezirgânım bezirgânım bezirgânım benim canım diyoyu

Sorarım sorarım haber sorarım Akkavak Kızı’nı sorarım”

Bezirgân:

“Ne sorarsın masum gülüm

Akkavak kızını gelin olmuş duydum

Kel Vezir’e düğün yapıyolla” diyor.

Ordan diyor Akkavak Kızını Kel Vezir’e veriyolla Kara Mustafa diyor. Eee napcez? Ordan padişahın kızı da onun yüzünü görmemiş ama konuşmasına âşık olmuş. Onu gali o kadar ararımış. Padişahın kızına şey diyor. Bana söğütlerden söğüt kes gel de ben sele sepet örem diyoyu. Hemen kız söğüt kesip geliyor. Bunlar gali zindanda sele sepet örerimişler ordan da satıverirmişler onları. Para zindanda neye yarayacak. Ordan ben diyor kapıyı vuruyor. Bey Böyrek çıksın diyor. Eyvah diyo Kara Mustafa. Yaktın bizi Bey Böyrek! Çık çık Bey Böyrek diyor. Ben Bey Böyrek’i istiyorum diyor. O da gali korkusundan büzüle büzüle çıkıyor. Bir eve götürüyor Bey Böyrek’i. Evde gali kızla evlenecekler ya kız Bezirgândan elbise diktirmiş. Bey Böyrek’e giydirmiş. Bey Böyrek böyle titrerimiş. Beni keserler öldürürler diye. Padişahın kızı pek güzel giydirmiş, donatmış Bey Böyrek’i. Ötten babası geliyomuşmuş padişah. Eyvah diyor. Bey Böyrek babam geliyor hinci seni keser diyoyu. Napcaz. Eee sen beni buna mı çağırdın diyor Bey Böyrek. Çarşafı ekliyor ekliyor camdan sallıyor bu çarşafarla. Çarşafın da ipi kopuyo mu! Löptek yere düşüyor. Hinci gali sürüne sürüne gitmiş bir yere kaçmış. Giderken giderken dağdan giderimiş gali nereye gidiyosa. Bir çobana rast gelmiş. Çoban diyor sen elbiseleri çıkar diyoyu ben elbiselerimi sana verecem diyor. Çoban: Ağam diyor seninki sende yakışır benimki bende yakışır. Sen elbiselerin bana yakışmaz diyor. Bey Böyrek çıkar çıkar diyor. Hemen çoban soyunuyor Bey Böyrek de soyunuyor. Kendi eski püskü çoban elbiselerini giyiyor. O gelirken gelirken anasigilin evine kendi köyüne geldi. Kendi köylerinde gali düğün yaparımışlar, Keşkek kazanları kaynarmışmış. (Külenaltı sannediyorum. İnegöl’de Kayapınar köyünde yer adı Hamamönü olarak da biliniyor) Orada kızlar kınaya giderimişler onun da sazı varmış elinde kızlar geçerken cıngıt cıngıt saz çalarımış. Kızlar da bir bakıyorlar eski püskü perişan halde. Hadi abdal diyolla seni yemeğe götürelim. Bunu kınaya götürüyolla. Emme diyor Bey Böyrek Akkavak kızının kına türküsünü ben söylerisem öyle gelirim. Söylersin söylersin diyolla. Bunlar kınaya varıyolla Akkavak kızı oynuyor gelin olmuş gali.

Bey Böyrek türküyü söylüyor:

Ne bakarsın kinli kinli ben bilirim seni iki dinli diyor.

Kara Mustafa’nın karısı: “Hay Allah diyor, Allah belanı versin!” Ayağından terliği çıkarıyor bir atıyor Bey Böyrek’e orda da merdiven başında nine varımış. Nine de merdiven başından tangır tungur yağlanıvermiş. Eyvah diyor beni keserle hinci. Bey Böyrek gidiyor annesigilin avlusuna. Bengiboz var ya atı da gali onun kokusunu duydu tarıs tarıs damı eşelerimiş. Böyrek de annesigilin gül bahçesine oturmuşmuş. Kız kardeşi çıkmış kıza diyor

bana bir sahan datlıylan bi ekmek getir diyor. Kız geliyor diyor anne diyor bak bizim güllerin dibinde bir Abdal var diyor. Kınaya da geldi diyoyu. Anası da hadi kızım götürüver diyor. Bir dilim ekmeklen bi sahan datlı koyuveriyor. Götürüyor orda yiyor. Orda gali Bengi de eşinirmiş onun yanına gitcek. Annesi a kuzum diyor o beygir de eşinir ölecek çıkar da bahçede ölsün, damdan kemiklerini çıkaramayız diyor. Ordan kız çıkarıyor beygiri bahçeye. Bey Böyrek gali hamle ederimş fındık dibinde sinerimş güllerin içinde ordan nine öldü diye korkusundan büzülürmüş. Gine sümtüklene sümtüklene gidiyor oraya Keşkek kazanları kaynıyormuş. Gine bakıyor kızlar o orada. Biri vermiş bir avuç leblebi öbürü vermiş bir avuç fıstık öteki vermiş üzüm. Hadi abdal seni gene götürcez kınaya. Bey Böyrek diyor he diyor bir daha gider miyim oraya nine öldü siz beni döversiniz orda diyor. Kızlar: Aha boş ver nine yaşlı başlı öldü gitti diyolla. Bunu alıyolla gidiyolla kınaya. Emme diyolla Kara Mustafa'nın karısı türküsünü ben söyleycem diyor.

Yarım elmanın yarısı dışına vurdu sarısı

Orta yerde oynayan Kara Mustafa'nın karısı

Diye türkü söylüyor. Vallah da Bey Böyrek diyolla billah da Bey Böyrek diyolla. Gelin de öylece Bey Böyrek'i takip ederimş. Öyleydi böyleydi derken düğün olmuş gene gitmiş anasıgilin bahçesine. Kız diyor bana bir dilim ekmekle bir sahan datlı getir pek karnım acıktı diyor. Kız da Kel Vezir'in keşkek kazanına git de yeyiver diyor. Benden ne istiyosun diyor. Bey Böyrek de ben senden istiyorum diyoyu. Gene götürüyor kız bir dilim ekmek bir sahan pancar datlısı. Veriyor, yiyor ordan gali bundan Bey Böyrek bu Bey Böyrek vallahi da billahi de Bey Böyrek bu diyolla. Hinci Bey Böyrek olduğunu anlayınca Kel Vezir kaçacak yer ararımş. Kaz kümesine girmişmiş. Kel Vezir, Bey Böyrek hinci beni öldürür diye kaz kümesinde bakıyor takkesini başından çıkarıyor. Bey Böyrek geri gidiyor anasıgilin gül bahçesine hemen Akkavak Kızı da Bey Böyrek'i bahçede bekliyor.

Durdum ak gül arası vurduğum hatem yarısı diyor Bey Böyrek. Ak Kavak kızı bir fırlıyor güllerin arasından orda gali sarmaş dolaş oluyolla gali bunlar ondan kere evleniyola. Bey Böyrek de Kel Vezir'e kendi kız kardeşini vermiş, Akkavak Kızı ile evlenmiş. Bu masal da burda bitmiş.